Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС: HEnderson 4-1016

РІК LXI — Ч. 100. TWO SECTIONS (SECTION 1) JERSEY CITY and NEW YORK, СВОБОДА, 2-го ТРАВНЯ (MAY 2) 1953. ДЕСЯТЬ ЦЕНТІВ — TEN CENTS No. 100. VOL. LXI.

ПРЕЗИДЕНТ РЕФОРМУЄ ДЕПАРТАМЕНТ ОБОРОНИ

Вашингтон. — Президент Айзенгавер передав Конгресові плян реорганізації департаменту оборони, в якому передбачає встановлення „ясної й неспірної відповідальности цивільних осіб", сполуки вислідів праці з економією і запевнення ширшої участи цивільних людей у стратегічнім плянуванні. У супровіднім письмі до пляну президент заявив, що для виконання „небувалої ролі провідника вільних людей по всіх усюдах" американський уряд мусить постаратися за військову забезпеку без вкорочування вольностей і без наражування на банкротство засобів країни. Тільки таким способом, пише президент, зможе вільний світ бути збережений серед „нового, щораз зростаючого нищівного воєнного жаху". Цей плян не потребує окремого закону ,тільки спільної резолюції обидвох палат. Він уже переданий сенатській комісії збройних сил. На пресовій конференції сказав президент, що він зажадає від Конгресу зменшення асигнації в бюджеті на 8.5 більйонів долярів ніж це призначив колишній президент Труман, одначе Айзенгавер одверто заявив, що він не бачить способу зрівноваження бюджету з уваги на давніші контракти. Труман призначив $ 72.9 більйонів на витрати в бюджеті. Айзенгавер клав вагу на зменшення асигнувань, одначе не говорив нічого про зменшення федеральних витрат впродовж скарбового року, що починається з 1 липня. Це важливе тому, бо про зрівноваження бюджету рішають витрати, а не асигнування фондів на поточні потреби. Асигнування охоплюють як теперішні, так і майбутні витрати в скарбових роках. Президент не хотів висловлювати здогадів про зменшення податків з уваги на непевні надії на зрівноваження бюджету, бо загально звісне, що він не хоче обтинати податків, заки не буде зрівноважений бюджет. Дивна на розмові президента була заява, що не буде зменшення військової оборони, не зважаючи на те, що асигнації мають буде зменшені. Він пояснив це тим, що тепер придумано спосіб скорочення часу на продукцію оборонних матеріялів. Майже водночас із обіцянкою президента зменшити витрати, палатна комісія асигнувань вирішила обтяти на 22 відсотки при асигнуванні грошей на втримання департаментів: державного, справедливости й торгівлі з тих фондів, що були передбачені в бюджеті Трумана.

Сен. Тефт за будову великого водного шляху

Вашингтон. — Провідник республіканської більшости, сенатор Роберт Тефт, заявив під час прийняття, що його влаштувало товариство „Великих Озер — ріки св. Лаврентія", що він усіма силами допомагатиме задумові побудувати великий водний шлях. Як відомо, плян цей висунула Канада і задумує його здійснити, хоч би ЗДА не взяли участи в коштовній будові системі каналів і гребель, які б уможливили великим океанським кораблям допливати в саме „серце Америки". Спочатку плян великого водного шляху був прийнятий холодно, але пізніш все більшало зрозуміння його потреби для економіки й забезпеки країни. Останній виступ у цій справі провідника республіканців є яскравим виявом зміни наставлення в ЗДА. Сен. Тефт прирік зробити все можливе, щоб допомогти схваленню законопроєкту про водний шлях, що його вніс сенатор А. Вайлі. Становище Тефта поділили у своїх виступах на прийнятті й інші сенатори. Так, сен. Н. Ферґусон заявив: „Я надіюся і молюся, щоб цей проєкт був здійснений в цій сесії Конґресу".

26 осіб згинуло під час торнада в стейті Джорджія

Мейкоп, у стейті Джорджія. — Буревій — торнадо пролетів місцевість Варнер Робінс, у віддалі 17 миль від повітряної бази. Посадник В. Т. Гілс сповіщає, що серед буревію згинуло 14 осіб, а біля 300 окалічіло. Кількість усіх погибших людей за три дні циклону, що віє з заходу, з стейту Тексас, до побережжя Атлантійського океану, дійшла до цифри 26. Гілс каже, що містечко цілком знищене. „Це щось найгірше, що я бачив у моєму житті" — каже посадник. Майже всі доми в містечку щезли і не залишилося сліду, що з ними сталося. Біля 1,000 осіб не має даху над головою. — Департамент погоди Злучених Держав в Атланті попередив про нагальні вітри і можливість одного або двох торнадів у східно - центральній Джорджії і центральній Південній Каролайні. Вітер з признаками гураґану віяв зі швидкістю 70 миль на год. в Північній Каролайні в четвер пополудні. Та руйнуючі удари гураґану на Варнер Робінс прийшли без жадної остороги. Вони знищили цілу смугу персикових садів.

ПОЛІЦІЯ В НЮ ЙОРКУ ЗМОБІЛІЗОВАНА З НАГОДИ ДЕМОНСТРАЦІЙ

Ню Йорк. — Цілий міський поліційний департамент станув на сторожі від 8 год. вечорі в четвер, щоб бути готовим недопустити до знищення публічних і приватних маєтків 1 травня. Поліція переконана, що так зв. „ліві елементи" у відплату за заборону прокомуністичної паради 1-го травня, могли б робити різні виступи вже значно раніше. Комісар поліції скликав був на наради в четвер 30. квітня командантів уніформованих поліційних дивізій і детективів усіх дільниць і видав їм наказ, щоб вони були готові на небезпеку від 8-ої год. вечора в четвер 30. квітня до 8-ої год. ранку в суботу 2. травня. У тому часі вони мали б недопустити до [illegible]ладу, або незаконного діяння одиниць, груп та організацій. У наказі сказано, що спеціяльну увагу треба звернути на богослужебні місця, публічні будинки, фінансові установи і на визначних людей. Так само мали команданти доглянути будинки в парках, пам'ятники і стовпи для вивішування прапорів, бо минулими роками ці предмети викликували спеціяльні напасті ворогів теперішнього ладу. Серед поліції, призначеної до стереження згаданих місць, находяться 150 детективів, п'ять інспекторів, чотири заступники інспекторів, 17 капітанів, вісім ляйтенантів, 60 сержантів, 625 патрольменів. Крім того призначено ще до служби чотирьох кінних сержантів, 40 кінних поліцистів і шість поліційних жінок. Окремий відділ призначено до береження ладу під час віча при Юніон Сквер на суботу.

ЮГОСЛАВІЯ ХОЧЕ ПЕРЕГОВОРЮВАТИ З ВАТИКАНОМ

Беоґрад, Югославія. — Представник югославського уряду заявив, що уряд радо відновить переговори безпосередньо з Ватиканом, щоб полагодити реліґійні непорозуміння, які існують в цій країні. Він заявив, що зірвання дипломатичних зв'язків із Ватиканом постало не на основі „різниць у засадах", бо югославський уряд домагається тільки того, щоб Ватикан не вмішувався до „внутрішніх" справ країни. Але представник уряду не подав, що він розуміє під поняттям „внутрішні справи". В цій справі вже були відбулися переговори між президентом Тітом і представниками католиків — єпископами, минулого тижня, але вони не дійшли до жадного порозуміння, бо єпископи заявили, що вони „неуповноважені" до таких переговорів. — Урядова заява звучить так: „В засаді ми готові переговорювати з Ватиканом, під умовою, що він не буде мішатися до внутрішніх справ. Зірвання відносин з Ватиканом — це не справа засади, і тут заважила другорядна причина, яка неґативно вплинула на вирішення найважнішої проблеми."

Президент плянує провести вакації на заході

Президент Айзенгавер вичікує надійно часу, коли, після велетенської праці з різнородними перемінами в уряді і зі змаганням до ощадности в бюджеті, зможе виїхати на соняшні вакації до стейту Колорадо, де в гористій околиці доволі холоду й лагідного вітру. На пресовій конференції президент виявив, що він поїде з жінкою до Колорадо на літо, якщо Конґрес викінчить свою передвакаційну працю і роз'їдеться додому. Попереднього літа Айзенгавер провів значну частину часу в Денвер, Колорадо. Там живе мати пані президентової.

Дві поразки противників законопроєкту про прибережні багатства

Вашинґтон. — Сенатська більшість поборола змагання опозиції додати дві поправки до законопроєкту, що має на меті признати прибережним стейтам право до підморських нафтових багатств. 59 голосами проти 22 Сенат відкинув поправку, яка вимагала признати федеральному урядові право до нафтових джерел під водою поза три милі віддалі від берега. Другу поправку, щоб в законі ясно зазначити, що це таке „прибережна лінія", відкинув Сенат 50 голосами проти 26. Обидва голосування виявили, що на залі іде підготова до рішального голосування, передбаченого на вівторок наступного тижня.

Голова юнії прибережних робітників проти „чистки"

Вашинґтон. — Джозеф П. Райен, досмертний голова юнії прибережних робітників у Ню Йорку, признався на допитах сенатської торговельної підкомісії, що він не перевів чистки своєї юнії з підпольних проступників ані не поробив приготувань до інших перемін, вимаганих від нього Американською Федерацією Праці, одначе обіцяв, що він щось зробить у цій справі до 15 травня. Дальше він одверто заявив, що деяких змін, вимаганих А. Ф. П. він не переведе, бо не згідний з думкою, щоб не приймати до праці, або відправляти з праці робітників, які мають карне минуле за собою. Він каже, що такі люди потребують часу на поправу і багато з них справді робить поступ в тому напрямі та вірно сповняють свої обов'язки. Райен самий обвинувачений в привлащуванні юнійних фондів на свої особисті вигоди. Він дістав доручення від голови А. Ф. П. перевести чистку до 1 травня. Коли він боронився перед сенатською комісією, що він не має на це уповажнення від уряду, сен. Чарлз В. Тобі з Ню Гемшир, сказав йому: „Я даю вам право!". Дальше Тобі насварив на Райена, кажучи, що його поведінка неамериканська. — З Ню Йорку наспіли вісті, що спеціяльна слідча судейська лава повіту Річмонд на Статен Айленді поставила в стан обвинувачення загально відомих провідників незаконної гри і підпільних проступників Джана й Александра Далессіо, що діяли під скороченим іменем „Ді", і вісім діючих тепер або давніше поліцаїв, закидуючи їм змову при веденні таємного бюра для приймання грошей на заклади. Разом слідча лава закликає 23 особи до суду за різнородні роди вимаґчування гроша від прибережних робітників.

Д-р В. Ґалан в Мюнхені

Мюнхен, Німеччина. — Минулої суботи, дня 25-го квітня, прибув до Мюнхену екзекутивний директор Злученого Українського Допомогового Комітету д-р Володимир Ґалан і ще того самого дня відбув конференцію із скоординованими українськими допомговими організаціями. В нарадах, крім д-ра Ґалана, взяли участь: о. канц. Лесковин (Українська Католицька Церква), о. протоєрей Дубицький (УАПЦ), проф. д-р Плющ і інж. Лиховий (ЦПУЕН), д-р Гинилевич (УСХС), пор. Небола і п. Дебрицький (СУВІ), п-ні Павловська й п-ні Ребет (ОУЖ), інж. Пеленський та інж. Комаринський (КоДУС), проф. д-р Мірчук (Високі школи й наукові установи), інж. Сулима (УТГІ), та д-р Кальба і д-р Маковецький (Европейське Представництво ЗУАДК). Наступного дня д-р Ґалан відбув конференцію з представниками української преси, а опісля відбулася зустріч із запрошеними представниками всіх громадських та інших організацій, в якій взяло участь понад 40 осіб та яка пройшла в незвичайно діловій і сердечній атмосфері. З Мюнхену д-р Ґалан виїхав до Відня, Женеви, Парижу, Берліну й Бону, де має відбути наради з представниками місцевих урядів, американських дипломатичних місій і міжнародних установ в справах опіки й допомоги для українських еміґрантів.

ЗАПОВІДАЮТЬ ДОБРУ ПОГОДУ НА ПАРАДУ ЛЬОЯЛЬНОСТИ

Ню Йорк. — Метеорологічні станції заповідають, що в суботу, 2-го травня, себто в День Паради Льояльности по 5-ій евеню в Ню Йорку, буде тепла й тільки частинно захмарена погода. Це тільки заохочує до масової участи в параді, яка почнеться в год. 2-ій після полудня. Українська група, яка очолюватиме в параді групи національностей, збирається перед год. 2-ою на 92-гій вулиці на схід від Медісон евеню, де сформується в похід з прапорами, транспарентами й оркестрами. Український Комітет для участи в Параді Льояльности закликає всіх українців метрополії та всі їхні організації й товариства до масової участи в тій параді, яка має засвідчити нашу відданість високим ідеалам американської волі, за які так жертвенно бореться й весь український нарід.

Перша „европейська" сталь на об'єднаному ринку

Люксембурґ. — 30 квітня в присутності дев'ятьох представників Франції, Бельгії, Західньої Німеччини, Голляндії та Люксембурґу випродуковано першу сталь, що її назвав президент Високої Ради Европейської Вугільної і Сталевої Спільноти, француз Жан Моне, — „европейською" сталлю. „Це вже не французька ані німецька сталь", говорив Моне, це „европейська сталь". Та в дійсності і далі відбуватися буде суперництво між Німеччиною і Францією, бо ця спільнота відноситься до об'єднаного европейського ринку сталі і вугілля, а суперництво щодо цін і податків далі існує. Це об'єднання сталевого ринку в Европі сталося майже три роки після того, як почали були організувати плян Шумана. Об'єднання вугільного ринку почало діяти 10 лютого цього року. Також не полагоджена ще справа округи Сари, бо французи хотіли б щоб ця округа творила господарську єдність з Францією, а німці не погоджуються з такою їхньою вимогою. Також справа картелів, які розв'язані в Німеччині, буде спричинювати деякі труднощі, бо европейська промисловість навчилася працювати в рядах картелів, які визначували ціни сталі й вугілля. Висока Рада Европейської Вугільної і Сталевої Спільноти визначує також висоту податків, і вона вже відкинула німецьке домагання, щоб підвищити на 4% податки від сталі, як цього домагалися німецькі продуценти. Висока Рада мусить дбати про те, щоб на цьому спільному ринку не було конкуренції цін, бо саме скасування імпортових і експортових обмежень не припинить конкуренції продукцій окремих країн, що належать до цієї понаддержавної господарської спільноти, що вперше почала діяти в історії Европи.

Черчил не бачить нічого злого в американських намаганнях підкупити совєтських літунів

Лондон. — Після повідомлення, що американське далеко-східнє командування призначило грошеві нагороди для тих комуністичних літунів, які доставлять американцям совєтський МІГ або інший модерний совєтський літак, в британській пресі й навіть в британському парляменті видвигнено низку застережень і протестів проти такої акції, вважаючи її за негідну з „воєнною етикою", за „двосічну", бо комуністи будуть намагатись підкупити теж альянтських літунів та за „несвоєчасну", бо вона може перешкодити в теперішніх — „мирних зусиллях". Деякі члени парляменту хотіли теж знати, чи Америка радилась в цій справі зі своїми союзниками. Відповідаючи на всі ці закиди й застереження, прем'єр Черчил не бачить в тій акції нічого такого, що противилося б „воєнній етиці", та не має страху, щоб большевики могли підкупити альянтських літунів та що Америка не мала потреби радитись в цій справі з кимнебудь іншим.

Нема „вождів" в першо-травневих гаслах в Москві

Москва. — В цьогорічних першо-травневих гаслах — вперше відступлено в Совєтському Союзі від традиції й нічого не згадано про нових „вождів" в Кремлі. В гаслах бажається „довгого життя" совєтській „соціялістичній батьківщині", „героїчному совєтському народові" й такій „героїчній совєтській армії", совєтському урядові й комуністичній партії, але не згадується окремо ані Маленкова, ані жадного іншого нового кремлівського „вождя". Напередодні першого травня видав окремий теж традиційний наказ для збройних сил совєтський міністер оборони маршал Булґанін, але цим разом вже немає жадних погроз ані перестороґ, тільки поздоровлення зі „святом" та ґратуляції за „нові досягнення" в оборонній підготовці й наказ до відповідних святкувань. Цьогорічний наказ найкоротший за всі часи.

Москва закликає до перемир'я в „холодній війні"

Москва. — Партійна „Правда", що є офіціяльним органом Центрального Комітету совєтської комуністичної партії, надрукувала статтю, в якій твердить, що коли б прийшло до перемир'я в корейській „гарячій війні", то таке перемир'я тим більше можливе в східно-західній „холодній війні", яка „руйнує всі народи". В статті, яку підписав відомий совєтський пашквіліст Ілля Еренбурґ, „Правда" твердить, що совєтський уряд готовий „співпрацювати з урядами усіх інших країн для забезпечення миру". В статті сказано, що „часи монологів" в справах миру вже минули й тепер повинні б зачатися „діялоги", бо всі народи вже „мають досить" гарячої й холодної війни та постійної непевности, де й коли впаде „перша бомба".

Австрійський архикнязь жениться з дочкою російських ґрафів

Ню Йорк. — В оповістках про пляновані одруження находиться вістка, що панна Ксеня Чернишев-Безобразов виходить замуж за австрійського архикнязя Рудольфа, наймолодшого сина останнього австрійського цісаря Карла й цісаревої Зити. Рудольф мешкає в мільйонерській місцевості Токсідо Парк у стейті Ню Йорк. Його суджена покінчивши школи в Масачусетс, вступила до повітряних сил Франції в Ню Йорку. Мати нареченої це колишня графиня Шереметєва, а батько потомок старинного російського аристократичного роду Чернишев-Безобразових. Весілля має відбутися в червні в Токсідо Парк.

Реєстрація заможних осіб в Арґентіні

Буенос Айрес. — Арґентінські приватні працівники, урядовці та вищі військові отримали доручення на протязі двох місяців представити справоздання про свій матеріяльний стан. Це, головно торкається осіб на вищих становищах чи з значними доходами. Запитники, зібрані від цих осіб, мають бути переховані в таємниці, але вони будуть використані урядом тоді, коли зайде потреба розпочати доходження проти когобудь. Тоді маєток особи стає запорукою слідкування за ним та впливання на нього.

Союзове Свято в Вінніпеґу

Заходом 445 Відділу У. Н. Союзу в Вінніпеґу (Канада) відбудеться в неділю, 3 травня, велика імпреза з нагоди 60-ліття УНСоюзу, підчас якої зложить привіт від Головного Уряду та „Свободи" ред. Л. Мишуга та виголосить реферат на тему „Вклад заокеанських українців у визвольні змагання України".

АЛЬЯНТИ ДОМАГАЮТЬСЯ ЗВІЛЬНЕННЯ ДАЛЬШИХ 375 ПОЛОНЕНИХ В КОРЕЇ

Токіо. — Альянтське командування в Кореї зголосило в п'ятницю 1-го травня формальний протест проти задержання комуністами альянтських полонених, які мали б бути звільнені згідно з постановами Женевської конвенції та підписаного комуністами договору про виміну хворих і поранених полонених. Протест зголосив адмірал Деніл, голова альянтської делеґації, яка переговорювала справу виміни полонених. На зустрічі альянтських і комуністичних зв'язкових в Панмунджом в п'ятницю рано адмірал Деніл заявив, що комуністи згідно з твердженнями повернених альянтських полонених, затримали в своїх таборах полонених в Північній Кореї біля ріки Ялу ще кількасот хворих і поранених альянтських полонених, які мали бути звільнені згідно з договором. — Адмірал Деніл ствердив, що на підставі свідчень звільнених можна було з точністю встановити 375 задержаних комуністами альянтських полонених, які підпадали під договір про виміну, в тому 141 південних корейців і 234 не-корейців. — Задержання їх в полоні становить порушення Женевської конвенції та підписаного комуністами договору — твердив адм.Деніл, домагаючись їхнього звільнення. Досі комуністи звільнили всіх 684 альянтських полонених, в заміну за 5,800 їхніх полонених, яких продовжують ще звільнювати альянти. Адмірал Деніл опісля заявив комуністам, що невиконання ними умови відносно виміни полонених ставить в сумнів теж їхню щирість щодо виконання дальших постанов евентуального договору в справі перемир'я. Тим самим він дав комуністам до зрозуміння, що альянти не підписали б жадного іншого договору, як довго комуністи не виконають в цілости постанов договору про виміну хворих полонених.

В Панмунджом відбулась в тому самому часі теж і чергова конференція в справі перемир'я. Голова альянтської делеґації, ген. Вільям Гаррісон, на початку нарад заявив, що він вважає дальші розмови в справі долі тих полонених, які відмовляються від репатріяції, за зайві, як довго комуністи зі свого боку не назвуть тої невтральної країни, яка мала б заопікуватися тими полоненими. Вже на попередній сесії альянти попередили комуністів, що вони не погодяться на те, щоб таку опіку перебирала будь-яка азійська країна, з уваги на її сусідство та можливий військовий, господарський і політичний комуністичний вплив. Друга головна суперечність на тих переговорах полягає в тому, що комуністи домагаються перевезення таких полонених на територію невтральної країни, а альянти обстоюють, щоб вони залишились на території Кореї й тільки під невтральною опікою.

Червоні звільнили французьких інтернованих

Москва. — До Москви приїхало, в дорозі до Франції, — 14 цивільних французів, які були інтерновані комуністами в Кореї на початку війни та перебували майже три роки в таборі інтернованих в Північній Кореї. Їх, подібно, як і звільнених раніше 9 англійських громадян, звільнено з інтернування старанням совєтського уряду в рямках його теперішньої „мирної офензиви". Між звільненими французами є колишній шарже д'афер французького посольства в Сеулі, двох консулярних урядовців, один зі своєю жінкою й дочкою, один французький кореспондент, п'ять монахинь , один місіонар та одна французька громадянка зі своїм сином.

Знову пожвавлена акція на фронті в Кореї

Токіо. — Після трьох днів спокою на корейському фронті, причиною чого могла бути погана погода, в четвер, — напередодні 1-го травня, вже була помітна пожвавлена патрульна акція. Альянти приготовані на те, що червоні можуть „вшанувати" своє традиційне першо-травневе свято новим наступом на фронті. Тимчасом, сильні з'єднання альянтської авіяції впродовж цілого дня закидували бомбами всіх калібрів ворожі воєнні об'єкти в запіллі, головно комунікаційні получення, скупчення ворожих військ та військові магазини. В коротких повітряних боях між ворожими й альянтськими літаками, які охороняли акцію бомбардувальників, збито три ворожі літаки совєтського типу МІГ.

Червоні на підступах до столиці Ляос

Ганоі, В'єтнам. — Речник французького командування в Індо-Китаї потвердив, що одна з трьох більших груп комуністичних в'єтнамських військ, які наступають на Індо-китайське королівство Ляос, знаходиться вже в безпосередньому віддаленні від міста Люанґ Пробанґ, що є столицею Ляос. Комуністи віддалені від цієї столиці ще тільки на яких 15 миль і продовжують свій наступ, хоч вже далеко повільніше, ніж раніше. Місцеве командування стягає до оборони столиці додаткові війська з евакуованих постів внутрі країни. — Бої продовжуються теж в інших частинах Індо-Китаю.

ОРГАНІЗУЄТЬСЯ БРИТАНСЬКА КАРАЇБСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ

Лондон. — Представники Британських Західно Індійських колоній вирішили об'єднатися в Британську Караїбську Федерацію, яка творитиме нову державну одиницю в Британській спілці народів. До цієї федерації погодилися належати: Лівардські острови, Віндвардські острови, Барбадос, Джамейка і Трінідад та Тоґо. Англійська Ґвіяна і Англійське Гондурас вислали покищо тільки своїх обсерваторів на ці наради. Наради в цій справі тривали від 1948 р., а плян федерації опубліковано 1950 р. Ця нова федеративна держава матиме свій 19 - членний сенат і нижчу палату послів, що складатися буде з 45 осіб. На чолі Ради Стану стоятиме англійський губернатор, а її членами будуть: прем'єр міністрів та 10 інших членів. Столиця уряду буде в Ґренаді. Лондонський уряд даватиме фінансову підмогу цій новій державі, доки вона не буде самовистарчальна під господарським оглядом.

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ТУРБОТА ЗА ДОЛЮ БЕЗДОЛЬНИХ

Президент Айзенгавер вже в перших місяцях свого урядування виявив свою турботу долею бездольних, гарячо рекомендуючи Конгресові переведення спеціяльного доповнення до існуючого іміграційного закону, яке дозволило б на переселення до цієї країни 240,000 европейських втікачів. Це поза звичайною іміграційною квотою, яка дозволяє на допущення відповідної кількости емігрантів з поодиноких країн. Свою турботу про долю тих бездольних виявив президент Айзенгавер в листі до спікерів обидвох Конгресових Палат, до заступника президента Ніксона, що є рівночасно президентом Сенату, та до спікера Палати Репрезентантів, Джозефа Мартіна. Президент Айзенгавер, рекомендуючи в своєму листі закон, який дозволив би на впущення до ЗДА річно по 120,000 европейських втікачів впродовж найближчих двох років, звертає окрему увагу на втікачів з-поза залізної заслони, кажучи, що „ці втікачі, в пошукуванні волі, звертаться за рятунком до вільного світу".

Не від речі буде пригадати, що теж президент Труман перед закінченням свого урядування пропонував окремий закон для допущення до цієї країни 300,000 нових імігрантів поза квотою, але вигаснення його президентської каденції вже не дозволило йому перевести цей замір в життя.

Крім того президент Айзенгавер звернувся теж окремим листом до сенатора Артура В. Ваткінса, висловлюючи свої критичні завваги до десятьох пунктів існуючого іміграційного закону МекКарена - Волтера та рекомендуючи відповідні поправки до нього, щоб в той спосіб вирівняти дещо таке, що президент і загальна опінія вважають за несправедливе й дискримінаційне.

Справа еміграції до З'єдинених Держав має сьогодні першорядне значення в багатьох аспектах. Відомо, що з-поза залізної заслони, не зважаючи на всі прикордонні загострення та страшні репресії з боку совєтських урядів, включно до кари смерти, втікають ще й сьогодні сотні людей денно, які „вибирають волю", рискуючи власним життям та життям своїх рідних. Тимчасом, сама Західна Европа, зокрема Західня Німеччина, що є головним, бо першим етапом для втікачів, перенаселені вже до тої міри, що вони дослівно не можуть собі дати ради не тільки з втікачами, але й з власним населенням. Втікачі в Европі становлять сьогодні важку політичну й господарську проблему, яку вже не можна розв'язати самими тільки грішми та матеріяльною допомогою. Постійне й поза-квотове переселювання тих втікачів до цієї країни становить ще найближчу мету. Практика останніх років, які позначилися масовою новою іміграцією до Америки, виявила недвозначно, що ці нові прочани до країни волі не тільки не є найменшим тягарем для неї, але навпаки, вони швидко включаються в загальний американський суспільний, господарський і культурний процес та творять нові вартості, які під кожним оглядом збагачують цю країну й націю. Що більше, маса тих бездольних людей, які втекли тільки зі своїм життям з-під ножа совєтської диктатури, виявились й дуже побажаним та надійним політичним елементом. Зазнавши на власній шкірі всіх злиднів неволі, вони всією душею відчувають і розуміють благодать американської волі та готові її боронити всіма своїми силами й спроможностями.

Таке становище й наставлення нових імігрантів пізнала вже й американська суспільність, доказом чого може бути факт, що навіть ті члени законодавчих установ, які раніше ставились з великими застереженнями до поширювання іміграційного закону, тепер вже самі прихиляються до нових пропозицій президента Айзенгавера. Цьогорічні, як і минулорічні Паради Льояльности в поодиноких місцевостях, в яких тепер гордо маршують з американським та своїми національними прапорами вчорашні втікачі й бездомні вигнанці, можуть ще тільки підтримувати цю зміну американських настроїв у відношенні до нових імігрантів.

Даючи притулок і захист завжди новим і новим втікачам з-поза залізної заслони, Америка повинна теж пам'ятати, що ця проблема може бути основно розв'язана тільки тоді, як в світі не буде неволі й як вона допоможе завтрішнім втікачам добитись в своїх країнах такого положення, від якого не було б потреби втікати.

„ВОРОГИ ЛЮДСТВА ТА ЇХ НАЙМАНЦІ"

Письменник Юрій Смолич перейшов на поле політичної журналістики. Він здав до друку Державному видавництву політичної літератури книжку під заголовком „Вороги людства та їх наймманці". Щоденник „Радянська Україна" (з 1, 2 і 5 квітня) друкує уривки з цієї праці Смолича, в якій автор нападає на Америку, Ватикан та на Центральну Раду й „інших зрадників" совєтського народу. Перший розділ цієї книги називається „Сто мільйонів", і в ньому Смолич ще раз пише про ті сто мільйонів, які був ухвалив американський уряд на допомогу тим втікачам, що відважуються втікати з совєтської тюрми народів. Недавно ми писали про те, що два совєтські письменники написали п'єсу на цю саму тему, тепер про те саме видається окрема книжка. З того можна пізнати, чого большевики найбільше бояться. Їм страшне те, щоб Америка направду не почала помагати поневоленим народам вирватися з-під совєтсько - російської неволі. Ворог добре знає, що його болить, він знає, де його слабе місце. Але тут Юрій Смолич трохи поспішився. Він нападає в цій книзі також і за те на Америку, що вона організувала вбивство Жданова та Щербакова. „Як виявило слідство, пише Смолич, добір і вербування цих мерзенних „будь-яких" осіб проводив сіоністський філіял американської розвідки, міжнародна єврейська буржуазно - націоналістична організація „Джойнт". Але після видрукування цих слів Смолича, сама Москва заявила, що це неправда, і наказала заарештувати тих, що арештували жидівських лікарів, а самих лікарів звільнила. Що буде з Смоличем тепер — не знати. Мабуть, він мусить викинути цей розділ із своєї праці. Автор зашвидко написав це, послухав партії, і відгукнувся на її зазив, а партія після того обернулася до нього хвостом, а може навіть і копитом.

У другому розділі автор пише ще раз про вбивство Ярослава Галана („Сокира і хрест" — зветься цей розділ). „Галан убитий за те, що в своїх памфлетах та статтях виступав проти українських буржуазних націоналістів, католицьких клериків і американських імперіялістів". Далі автор наводить слова слідства.

— Хто дав вам доручення вбити Галана?, — питався слідчий.

Убивця змушений відповідати. (Але Смолич не подає, як то „змушували" Лукашевича, щоб він відповідав. Та ми знаємо, що це було в такий самий спосіб, як змушували московських лікарів, яких уже звільнили).

— Ватикан!, відповів Лукашевич.

„Папська аґентура пробувала підкупити Ярослава Галана. Письменник з огидою і обуренням відкинув всі підлі підступи. Тоді папська аґентура пробувала залякати його погрозами через оунівських терористів. Письменник не злякався, в своїх виступах викрив бандитів-оунівців як аґентуру Ватикану". І в такий спосіб написаний цілий фейлетон. Та Совєти бояться ще одного. Вони за всяку ціну хотіли б опоганити всю давнішу боротьбу України проти Москви, щоб в очах молодого покоління змагання України до волі виглядали як „чужа" інтриґа. Третій фейлетон називається „Літопис зради і запроданства". В ньому автор пише, що Центральній Раді помагали: Австрія, Німеччина, Англія, Франція та Америка. (Ех, якби так було було, то тепер Смолич не писав би був своїх брехливих статтей!).

„Антанта, пише автор, обіцяла послати Україні першоклясне військове спорядження: танки, гармати, кулемети, снаряди й набої. Українська контрреволюція повинна була спорядити трьохсоттисячну армію". У своїй брехливій статті Смолич написав аж таку неправду: „Антанта послала ще й чималу окупаційну англо-франко-грецьку армію на допомогу російській та українській контрреволюції" А історія вчить нас, що українська армія мусіла боротися одночасно з білими москалями генерала Денікина та червоними російськими окупантами, і тому саме була переможена, бо не могла витримати боротьби на два фронти. Жадна чужоземна армія не помагала Україні, і про це також знає цілий світ. Знає про це й Смолич, але російським окупантам України треба зогиджувати в очах українського населення український національний уряд, і Смолич це мусить робити. І тому він пише про „ворогів людства та їх найманців", українців, які мусіли втікати перед окупантом на чужину.

Смолич признається, чому він пише свою книжку. „Щоб трудящі добре знали хижу натуру націоналістів, знали також ціну теревеням про їх запроданську „самостійність", і з презирством одверталися від націоналістичних підступів, давали націоналістам одкоша".

Болить Совєтів і Смолича те, що на світі живуть вільні українці, які думають про волю своєї поневоленої батьківщини.

„Рештки українських буржуазних націоналістів нині зібрались під рукою американського імперіялізму і заливають потоками бруду й наклепів державу нарешті воз'єднаного на всіх землях українського народу. За американські гроші і в ім'я панування американського імперіялізму вони тепер стали його шпигунами, диверсантами і провокаторами проти свого народу". З повищого видно, як їх болить те, що правда про Україну починає поширюватися по світі. Та ми гадаємо, що українські читачі книжки Смолича на рідних землях скріплюють свою віру в те, що таки мусить прийти до того, що Україна здобуде свою волю, коли теперішні окупанти її так жахливо бояться української правди та її змагання до волі.

І. Світ

УКРАЇНЦІ В АЗІЇ

В попередніх статтях вже згадувалося, що українці, під час революції та після большевицького захвату Сибіру та Далекого Сходу, почали переїздити з Манджурії та інших місць до самих Хін.

Вже в роках перед Першою світовою війною українці були в Хінах, але ми не маємо точних про це матеріялів. Правда, в пресі того часу з'являлися про це нотатки, але дуже скупі й рідкі. З оповідань с. п. Володимира Дахновича, що жив в ті часи в Інкоу та бував в Тяньтзіні на праці московської поштової служби, знаємо, що в тій установі в Шанхаї, Тяньтзіні, Ханкоу, Калгані, Інкоу та ін. були українці.

В спогадах проф. О. Лотоцького (т. II, ст. 257), згадується, що в 1905 р. громада в Шанхаї, переслала телеграфічно 400 карб. на фонди видання українською мовою Євангелії та на видання українського часопису. Знов в 1908 (10?) р. 400 карб. на дїслано на будову пам'ятника Т. Шевченкові у Києві. Було також кілька українців на праці в Пекінській Духовній Місії. Також відомо, що окремі українці, студенти Східнього Інституту у Владивостоці, перебували у Пекіні та інших місцях, працюючи над вивченням китайської мови.

Були також українці на дипломатичній службі б. російської імперії, як напр., подолянин К. у Сіямі, потім Філіпіни, а тепер десь в Арґентіні.

Від часу революції до Китаю прибули українці з Зеленої України, з Сибіру, а навіть з України. Були українці і в Японії та ін. країнах, як з доручення молодої Держави, так й з приватної ініціятиви, напр. п. Коломієць — купець в Японії та уповноважений кооперативної спілки „Чумак" у Владивостоці та інші.

У роках 1926-28 робляться спроби створити організації як напр. філію т-ва „Просвіти" в Ханькоу, при участи д-ра Бриля, здається п. Гриневича та інших. Ця філія була як відділ харбінської „Просвіти".

Друга спроба створити т-во „Просвіта" була в Шанхаї у 1927 р. Ініціятивна група з кількох осіб (на чолі д-р Гирняк Л. К. (або Гурняк?), розіслала 45 запрошень на установчі збори — 23 жовтня 1927 р., — в мешканні клюбу інвалідів, на французькій концесії. Але умовини життя на цій концесії були погані, бо були сильні впливи старого московського консуляту й „Просвіта" мусіла зареєструватися в „Русском Эмигрантском Комитете". Це не задоволило організаторів, хоч перший вечір улаштований в тім самім клюбі дав матеріяльні користі. Харбінське т-во „Січ" в листопаді вітало організаторів зі спробою почати діяльність. Ця „Січ" рік пізніш перетворилася в т-во „Просвіта" та працювала в стінах ІМКИ.

Т-во вирішило знестися з „Просвітою" у Львові, але не знаємо, чи вдалося це зробити. Відомо тільки, що діяльність не була помітна аж до 1932 р., коли повстала національна Громада в Шанхаї.

Бувші члени Українського Улюбу в Харбіні та інших організацій Зеленої України фактично стали основоположниками нової сітки осередків в Хінах. В кінці 1928 р. в Тяньтзіні зібралося чимало свідомих, серед яких був о. Дробязко, учасник Першого З'їзду Слобожанщини та старий діяч зі ст. Ліхая, Катерининської залізниці. Приїхав також К. Рибка, учасник руху на Приморщині та Амурщині, видатні артисти Слоновська, Лавровський, Давидова, Хмелевський та інші, — усього 9 осіб.

Вони заклали у березні 29, 1929 р. українську Громаду м. Тяньтзін. Головою обрано п. Хмелевського, секретарем — О. Дробязко, та скарбником К. Рибку. Першою спробою активного виступу була вистава п'єси „Назар Стодоля" в муніципальній залі Британської концесії. Успіх цієї вистави був надзвичайний, бо зібралося більш як 1,000 осіб. Слідуючою імпрезою була вистава „Запорожець за Дунаєм" в прекрасній залі театру Гасті, де успіх був також великий, хоч московські часописи писали, що українську акцію „попирають фінансово" большевики. Хор мав поверх 60 осіб.

В 1929 р. улаштовано концерт в честь Т. Шевченка, потім відіграно п'єси „Маруся Богуславка", „Ой не ходи Грицю", оперу „Тарас Бульба" та ін. Так було до зими 1935-36 р., коли з приходом японців, діяльність стала припадати.

Громада в Тяньтзіні не грала політичної ролі, але громада в Шанхаї, або харбінські організації були дуже активні якраз в політичній діяльності, стараючись про поширення відомостей про Україну, освітлюючи її боротьбу, або виборюючи собі незалежність від москалів.

З наближенням другої світової війни, в Північному Китаї створилися спеціяльні умовини. Українці не мали можливости подорожувати по Хінах, тій їх частині, що була під японським контролем, якщо не мали окремого дозволу-пашпорту чи посвідки. А ці посвідки японська жандармерія видавала після окремого прохання, що їх треба було передавати московському Анти-большевицькому Комітетові, на чолі з україножером Пастухиним. Впливи Харбінської організації стали підупадати, бо все росли впливи російських фашистів. Англійські концесії та зокрема Інтернейшенел Сетлемент у Шанхаї були найліпшими місцями для українців, де вони знаходили трохи зрозуміння.

Громада в Тяньзіні спочатку працювала під назвою Тяньзінської Української Спілки, яка загальними зборами22 квітня 1933 р.. була змінена на „Українську Громаду м. Тяньтзін". Першим головою був знову п. Хмелевський, К. Рибка заступником його, секретарем С. Дробязко. Громада від цього часу мала постійну канцелярію, засновує книгозбірню та встановляє постійний контакт з Харбіном, з Союзом Українських Емігрантів, Адміністрацією Нац. Нар. Дому та часописом „Манджурський Вісник", який містить про її життя різні новини.

В 1933 р. Громада переслала бельгійській Леґації співчуття з приводу смерти короля Альберта то одержує подяку від Амбасади, бо до приходу японців, були різні контакти з чужинними установами, пресою та ін., як рівнож листування з організаціями в Европі та Америці.

Приблизно в цей час також приїздили українці до м. Ціндао, що є положене в чудовій затоці Шандунського півострова, бувша німецька концесія. Там опинилися діячі з Приморщини, як також бувші члени Українського Клюбу з Харбіну. У 1925 р. була організована „Просвіта", але тільки в 1937 р.. її знктивізовано, коли в лютому відбулися загальні збори й обрана нова управа, на чолі з д-р В. Мигулином, бувшим кооператором з „Чумака". Прийняв участь в праці „Просвіти" й прибулий туди з Тяньтзіну д-р М. Мілько. „Просвіта" улаштувала своє мешкання, організувала книгозбірню та влаштувала регулярні сходини. В березні 1937 р. влаштовано Свято Т. Шевченка з рефератами та концертом та виставою „Невольника" (в мешканні каварні „Курорт").

Заходами д-р Мілька та д-р Мигулина був започаткований часопис, під назвою „На Далекому Сході", вийшло чотири числа. Активізація т-ва „Просвіта" схвилювала москалів та малоросів й ці останні зорганізували у квітні т. р. „Украинское землячество", про що й оголосили в московському тексті англійському часописі „Шантунг". Спроба ця завалилася, але багато пошкодила.

(Закінчення буде)

Юрко Степовий

НА СХОДІ БЕЗ ЗМІН

Ще за кілька років до смерти Кривавого Йосипа Джугашвілі західний світ покладав великі надії на зміну совєтської політики по його смерті. Деякі великі оптимісти пророкували навіть зміну совєтського режиму, яка за їхніми прогнозами мала наступити по смерті Сталіна, бо, мовляв, боротьба за владу всередині країни неминуче приведе до внутрішньої революції і, звичайно, на їхню думку, до зміни совєтської системи.

Але люди тверезішої думки і реальні знавці совєтської системи завжди посміхувалися на такі „прогнози" і не пов'язували найменших надій на зміну зі смертю московського диктатора.

Вкінці прийшла та щаслива хвилина, що найбільший кат сучасности сконав. Здавалося б, що прийшов час на ті так довго очікувані зміни, на ту принадну внутрішню революцію. Преса цілого світу заговорила про мир в Кореї, про укладення світового мирового договору, про виведення окупаційних військ з західніх країн, про об'єднання Австрії, Німеччини, а навіть про можливість піднята залізної заслони над країнами сателітами большевицької Москви.

Правда, до таких оптимістичних настроїв дуже влучно пристосувалася й московська пропаґанда: тут новий диктатор подав пропозицію про обмін полонених хворих і ранених в Кореї, пішов навіть на пропозицію альянтів щодо добровільної репатріяції полонених.

Але сьогодні пише та преса знов про нові брехні та шантаж Кремлю та про жахливу поведінку комуністів з альянтськими полоненими, включно з тим, як полонених стріляли в потилицю на наказ совєтських старшин.

Обговорюючи в пресі можливості завішення зброї в Кореї та замирення на Далекому Сході, щораз більше таких голосів, що сумніваються, чи це можливе.

На нашу думку, на сході без змін і кардинальних змін там бути не може, а можуть бути лише тактичні відступи або маневри гнучкої совєтської дипломатії. Найкращі сподівання і побажання західних політиків розіб'ються об сумну дійсність московського нового типу імперіялізму.

Наші твердження неможливости змін під совєтами спираються не лише на нашому побажанні якнайскоршого краху большевицької в'язниці народів, а на гіркому досвіді недавнього минулого та на теоретичних ученнях большевицьких провідників.

Отож, коли хтось схильний думати, що Сталін видумав і організував большевицьку революцію в Китаї, чи підняв братовбивчу війну в Кореї в 1950 році, той глибоко помиляється, бо Сталін був лише виконавцем давно намічених шляхів його попередника Леніна. Бо Ленін ще дуже задовго до своєї смерти писав, що шлях до Парижу через Пекін і на цьому побудував цілу теорію, яка потім стала дороговказом для його наступника Сталіна. Отже прямим ударом в чоло не здобути Европи; тут подібний обхідний маневр через Азію. З азійських країн найкраще надається для цього Китай з його вічними злиднями, нечуваною нужденністю селянства і застарілими февдальними порядками. Тому першою жертвою кривавої теорії про світову революцію, чи там московського імперіялізму, намічено якраз Китай.

Сталін у своїй промові-клятві на могилі Леніна заповів: „Твої заповіти і дороговкази виконаємо". Хоч із значним запізненням він це виконав. Китай став червоним, комуністичним, а сьогодні найбільшою випадовою базою Москви для продовження комуністичної агресії в Азії. Бідний Чан Кай-ші далі нарікає на ЗДА, що вчасно не допомогли йому протиставитися комуністичній навалі, якби не знав, що вже від десятків років під совєтами піонери вчилися з азбуки комунізму, як і коли обернути Китай у совєтську колонію. Та ж ще в 1935-38 роках у Київському училищі зв'язку ім. Калініна на корейсько монгольському факультеті вишколювалися офіцери майбутньої китайської червоної армії.

Західний світ вбачає у звільненні московських лікарів з-під арешту якийсь „небувалий факт", чи навіть якісь ліберальні потягнення нового совєтського диктатора, забуваючи, тисячі подібних „небувалих фактів" під час ліквідації наслідків „єжовщини", коли сотні рюмінних опинилися в казематах НКВД, коли тисячі менших риб різних слідчих і інших енкаведівських псів пішли слідами своїх кривавих жертв. Чому ж тепер в арешті Рюміна, чи у звільненні лікарів з-під арешту, вбачати лібералізм московського нового диктатора, чи наслідки однодушного протесту жидів у вільному світі?

В Кремлі далі роблять своє діло, виконують заповіти своїх попередників-учителів комунізму. Як їм треба було усунути Сланського, що був жидівського походження, то тони не зважали ні на які протести західньої преси, ні на які ноти Ізраїльського уряду, а зашморгнули петлю на його шиї і по всьому. І так буде надалі. Будь-які сподівання на зміну політики, чи переміну на сході пропаґуються совєтськими майстрами пропаґанди як тактичний маневр, а не як якась докорінна зміна совєтського наставлення, чи лібералізм.. Усі ці „пом'якшення", якщо вони справді там заіснували, подиктовані лише „вищими" комуністичними цілями, щоб якнайкраще підготуватися до останнього вимаршу на вільний світ, потопити в крові вікову цивілізацію людства, і досягти основої мети згідно з наукою їхніх попередників, при допомозі світової революції, себто кинути західний світ в пащу імперіялістичної Москви. До цього зводиться сьогоднішній совєтський „лібералізм", до цього змагають совєтські розмови про тривалий мир і стабілізацію в світі.

Ольга Мак

СТОЛИЦЯ ГОЛОДНОГО ЖАХУ

(До двадцятої річниці голоду на Україні)

Нариси

(8)

— Добре. Ну то слухайте, Варваро: завтра підете до адресного бюра, — чуєте? — адресного бюра. Не забудьте. Але . . . чекайте . . .

Чоловік виймає бльок-нот і записує.

— Ось. Цей папірчик покажете кому-небудь, і вас заведуть. А там спитаєте, і вам дадуть адресу вашого брата. Зрозуміли?

Жінка мовчить і не звертає жадної уваги на подаваний папірець. Видно, що думки її опановані чим іншим, і вона з поради не розуміє нічого.

Звертаємось по допомогу до дівчини.

— Як тебе звуть?

— На . . . Настя, — насилу відповідає, дзенькаючи зубами.

— А та, Настуню, зрозуміла ,що ми кажемо?

— Я . . . я . . . змерзла . . . .

Власне, людяність вимагала забрати цих нещасних і, всупереч розпорядкові, дати їм можливість переночувати в хаті. Бодай переночувати, бо в нас у цей момент не було нічого, навіть запліснілого сухаря. Але ми не були господарями мешкання. Ми віднаймали малесеньку кімнатку, до якої входилося через кухню господарів, а вони напевні не погодились би пустити до мешкання незнайомих і напевне завошивлених людей. Тому ми робимо те, що можна зробити: розтолковуємо дитині, що робити з папірцем, потім висипаємо їй до кишені торбинку соняшникового насіння, яке мало бути нашою вечерею, і даємо грошей стільки, щоб можна було купити на базарі кілограм хліба.

Тим часом жінка скидає мішок з плечей, порпається в ньому і витягає нарешті . . . труп дитини. Цілком закостенілий трупик, що набрав від лежання в мішку форми плоду в зародку.

Перший момент ми оціпеніли від жаху, а жінка простягаючи до нас дитину каже жалібно:

— Бачите, яке горе: і поховати ніде. Ношу, ношу, і не кину, бо шкода . . .

А потім присідає, пригортає трупик до себе і починає голосити:

— Та ти ж мій синочку дорогенький! . . Та ти ж мій пестунчику коханий! . . Та й чого ж ти мене покинув?! . Та й чого ж ти не засмішся до мамки своєї?! . Та які ж твої рученьки холодні! . . Та які ж твої ноженьки замерзлі! . .

В одній секунді ми порозумілись з чоловіком без слів: хай господарі кажуть, що хотять, але цієї жінки не можна лишити напризволяще.

— Годі, жінко, годі! — говорить чоловік, намагаючись рішучістю тону здавити спазму в горлі. — Ходіть з нами.

Жінка раптом перелякалась.

— Ой, Господи! . . Та я ж . . . нічого.

— Ходіть, ходіть. Переночуєте у нас. Завтра знайдемо вашого брата, а дитину поховаємо.

— Е-е-е-е! Он ви куди! . . . — посміхається моторошно жінка. — Ми вже знаємо таких, знаємо! . .

Вона поквапно кидає дитину назад у мішок і каже до дівчинки:

— Ходім, Настуню!

Але дівчинка впирається: бідній дитині, як видно, дуже посміхається нічліг у теплій хаті.

— Та куди ти жінко?! . Чого злякалася? Ми ж тобі добра бажаємо! — зупиняє її чоловік і хапає за плече.

Але від того дотику жінка збожеволіла цілком.

— Пустіть! — закричала диким голосом. — Настю, тікай! Це ті, що людей на м'ясо ловлять! . .

І пустилися обидві прожогом вулицею, а вітер, злобно регочучи, погнав за ними, замітаючи сніжною курявою їхні сліди . . .

Та яка не була страшна зима, але ще страшнішою показалася весна. Здавалось би, що з теплом мусить прийти полегша для голодаючих, але сталося якраз навпаки: найгустіші покоси клала смерть саме навесні. Вантажні авта їздили по місті цілими днями, збирали мерців і пів-мерців, пхали це все на купу під брезент. Жебраків уже майже не було видно: їх замінили мерці, які невідомо як і коли з'являлися на кожному кроці.

Коли сонце стопило кучугури снігу, з-під них показалися маси тіл, що лежали там цілу зиму. Трупи знаходили скрізь: під стосами матеріялів, приготованих до будов, в корчах і бур'янах, в різних закамарках, заметених взимі снігом. Під впливом тепла трупи розкладалися, і від того в повітрі постійно висів тонкий, млосний сморід. Подуви вітру приносили його з усіх сторін, і він прошивав атмосферу, мов нитками.

На Сергіївській Площі коло п'ятої години пополудні завжди глітно. Довжелезні черги людей, вертаючих з роботи, годинами чекають на трамваї і автобуси.

В один з таких травневих днів на тій самій площі відбувається по суті незначна, але характерна подія. Якийсь молодий, опухлий хлопчина років 17 підходить до трамваєвої колії і лягає впоперек неї. Оскільки робить він це повільно, водій успіває задержати вагон, висувається у вікно і кричить:

— Ей, там! Заберіть чоловіка з рейок!

На заклик підбігає міліціонер, бере хлопця попідпахи і відтягає в сторону. Але тільки надходить інший трамвай — хлопець повторяє знову свою спробу і знову з тим самим наслідком. Тільки міліціонер на цей раз злоститься:

— Ти, чого рух затримуєш? — гримає він. — Пішов вон звідси!

Хлопець кілька хвилин лежить нерухомо, важко дихаючи. Видно, що напруження його страшно втомило. Віддихавшись, поволі підводиться і знову кидається на рейки. Міліціонер свистить, і на поміч йому прибуває другий. На цей раз вони безпардонно хапають хлопця за ноги і волочуть геть. Хлопець чіпляється пазурами за землю і починає кричати:

— Пустіть мене! . . Пустіть! . . Я не можу більше! . . Хай мене трамвай заріже! . .

Коли його тягнуть, холоші штанів закочуються, оголюючи сині, вкриті пріщинами і ранами, ноги . . .

Відтягнувши нещасного аж на хідник, міліціонери нараджуються хвильку, потім один кудись іде, а другий лишається біля хлопця. Хло-

(Закінчення на стор. 4)

Інж. В. Трембіцький

УКРАЇНСЬКА ПАСАЖИРСЬКА ФЛЬОТА

(З нагоди 35-ліття українського моря).

(Закінчення).

До четвертої категорії ліній належить т. зв. приґородна, яка обслуговує один порт із другим найближчим для перевозу людей із пакунками. В цьому випадку ми маємо лінію: Одеса—Херсон, що її обслуговують „Молдавія", „Котовський" та „Пенай" та лінією: Одеса-Очаків - Миколаїв", що її обслуговує теж „Пенай" та „Севастопіль" на 400 пасажирів.

Окрему категорію в пароплавстві України становить лінія Одеса—Александрія та Одеса—Марсель через Генуя, Неаполь, Піровс, Стамбул, які обслуговують „Сванстія" до Єгипту та три інші кораблі до Франції в розмірі часу 2—3 рази в місяць.

Закордонні гості по найбільшій частині приїздять „Сванстією" набираючись в Александрії із орієнту та південної Азії та „Кубаню", „Невою" та „Ріолом" з Марселю, Генуї, Неаполю, Стамбулу із південної Европи.

Лише в рідкісних випадках приїздять в Україну чужинці на чужих кораблях, особливо турецьких, а далі французьких, британських чи грецьких.

Як бачимо, уся фльота малотонажна, тобто не переходить 10,000 БРТ, в той час, коли інші світові країни мають до своїх потреб далеко більші тонажем та устаткуванням пароплави чи теплоходи. Що правда, через другу світову війну Чорноморська пасажирська фльота мала дещо збільшити своє число кораблів приєднуючи до себе шляхом репарацій щось 2—3 кораблі від Італії, однак якої посмности та устаткування вона є, не відомо. — Недавно була згадка в радянській пресі про теплоходи „Росія" та „Петро Великий", які то назви не були реєстровані до 1941 року. Чи дійсно це нові судна для транспорту пасажирів, чи це точно переіменували старі імена — не знати.

Більшість пароплавів побудовано після революції — 15 кораблів на 51,881 БРТ, тобто перед 20-30 роками.

Пасажирами чорноморської радянської фльоти є на 99.9% громадяни СССР літні туристи та проґулькові з України в Грузію, з Грузії, Вірменії, Азербайджану в Росію та Україну тощо. Менше користають громадяни С. С. С. Р. з морської подорожі в цілях торговельно-службових, бо на це є далекобіжні залізниці та остаточно летунство. — По цій причині не можливо прирівнювати пасажирського руху Америки, Англії, Італії, Голляндії чи передвоєнної Німеччини чи Польщі до СССР, бож лінії европейських країн — заходу обслуговують справді пасажирів усього світу, везуть сотнями, як не тисячами справжніх — туристів та купців, проходячи через п'ятьшість країн, набираючи та скидаючи десятки нових людей.

Засяг плавби кораблів не великий — до Єгипту для перевозу арабів на радянські комуністичні школи чи пропаґандистів з СССР в країни орієнту. або до Франції і Італії для перевозу комуністів французьких чи італійських на „лікування" в Ялту чи Москву або пропаґандистів із СССР у Францію та Італію для збільшення комунізму цих країн.

Отож пасажирська фльота має зараз переважно внутрішньо-радянське значення та замкнена своєрідним залізним кордоном на вільному морі, бо поза тією політично - службового призначення подорожі, громадяни СССР в ніякому випадку не спроможні виїхати на прогулянку чи інших торговельних цілях поза межі територіяльних вод СССР. Врешті тут стояло б питання чи найшовся б такий один пасажир-турист з СССР, який маючи нагоду вільно виїхати до котрої-небудь країни Европи чи орієнту, захотів після повернути добровільно назад?

Лише при самостійності України можливий розвій нормального пасажирського руху кораблів України. Лише в Самостійній Українській Державі можливо буде громадянам її їздити в дійсно туристичних цілях поза Грузію ще й в Туреччину, Балканські держави, стару Італію, до пам'яток Греції, пірамід та сфінксу Єгипту, курортів Франції чи Югославії над зеленим Адріятиком.

Лише в самостійній державі можливе є побудувати більш - тонажні пасажирські кораблі океанічного значення, які б перевозили наших громадян - купців, туристів, дипломатів в країни північної та південної Америки, у Францію, Італію, Еспанію, на Схід в арабські країни та Індію.

У майбутньому було б поплатно побудувати 4—5 великих кораблів коло 15,000 БРТ, бо Україна могла б обслуговувати й інші чорноморські країни як Румунія, Болгарія, Грузія, Туреччина, які за бідні господарсько, щоби побудувати, собі власні океанічні теплоходи. Врешті із пасажирської фльоти на дальший засяг можуть користати й інші країни східньої Европи, які через Україну мають доступ до Чорного моря як: Білорусь, Росія, Ідель-Урал, Дон, які в сполуці із півднем Европи та орієнтом мусять вживати фльоти українських чорноморських портів.

МЕЦЕНАТ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

(Семен Угорчак)

Цими днями Наукове Товариство ім. Шевченка в Америці одержало від виконавця завіщаня бл. п. Семена Угорчака п. Івана Гулея чек на 5 тисяч долярів на Дім Української Культури — княжий запис Покійного.

Ця подія в житті американських українців так рідка й небуденна, що не від речі вважаємо познайомити про цій нагоді широкий загал з життям цього патріота.

Семен Угорчак народився 73 роки тому в містечку Тисьмениці, товмацького повіту, недалеко Станиславова, у старій міщанській родині Угорчаків. Його батько Олекса займався кушнірством і кравецтвом та передав цей фах і молодому синові. По своїй матері Ірині переняв бл. п. Семен почуття прив'язання до родини, чому неодноразово в пізнішому життю давав вислів. Молодий Семен відслужив в армії австро-угорської монархії свої роки, одружився в перше в 1905 р., а в 1908 році виїхав до Америки, шукати тут щастя. Виїхав покищо сам один, щоб тут спершу розглянутися, а потім спровадити родину.

Не було молодому Семенові дуже солодко в перших часах побуту на новій землі. Законів, що захищали б права робітників ще не було, не було організацій, що допомагали б новоприбулим. Тому дуже гірко доводилося тоді нашим безпомічним людям пробивати собі життєвий шлях в цілком нових і чужих умовах. Тим мабуть треба пояснити, що два роки пізніше, 1910 р., Семен повернувся до краю, до рідної Тисьмениці. Але почалася Балканська війна — передвісник великої світової бурі. Мабуть вона заважила, що Семен Угорчак таки рішився виїхати до Америки на постійний побут. Виїхав в 1912 році, а два роки пізніше, вже безпосередньо перед вибухом війни, спровадив до Америки свою дружину (з роду Гриневських) та двоє дітей.

В Америці осів спершу в Ню Йорку, трохи згодом в Джерзі Ситі, а від 1925 року в Брукліні, де й помер.

В перших роках побуту в Америці, Семен Угорчак брався за різні роботи, як то звичайно серед новоприбулих буває. На ці часи припадають і його великі родинні трагедії. В 1919 році померла його дружина, а в 1924 друга дружина (з роду Жуковських).

В 1921 році заснував Семен Угорчак разом зі своїм двома спільниками кушнірську робітню в Ню Йорку і це поставило його і його родину на ноги. Робітня розвивалася дуже добре.. В дальшому життю Угорчака замітний ще рік 1925, в якому він одружився з Марією Юрчак і осслився в Брукліні. Ввесь час він живо цікавився українським життям в Америці й на рідних землях. Передплачував українські часописи, не шкодував гроша на народні цілі, брав участь в громадських імпрезах. З вродженої скромности ніколи не висував наперед своєї особи. В 1946 році виступив по причині старшого віку з кушнірського підприємства, наскладавши в ході десятиліть свого трудящого життя деякий капітал на старі роки.

Якраз в цьому часі проявляється найвиразніше благородна риса великого характеру Покійного. Це його жертвенність на народні цілі. Розуміючи добре вагу друкованого слова для української справи, жертвує зараз же після заснування „Українського Квартальника" 200 долярів на це видавництво, а бажаючи допомогти скитальцям в Европі складає дальших 200 долярів на ЗУАДК. Доцінюючи вагу нашої кооперації причиняється сумою 300 долярів до розвитку споживчої кооперативи в Ню Йорку. Крім цього складає постійні поважні пожертви на різні народні потреби.

Але найбільше завдячує і завдячуватиме бл. п. С. Угорчакові українська наука репрезентована Науковим Товариством ім. Шевченка. Довідавшися про плян закуплення дому в Ню Йорку, який мав би стати Домом Української Культури, Покійний жертвує великодушно тисячу долярів на дю ціль в 1951 році і стає таким чином першим членом основником Дому Української Культури.

Знов перед смертю записує в свому завіщанню ще суму п'ять тисяч долярів на ту саму ціль. По о. Антонієві Бончевськім, голові У. Н. Союзу з-перед 50 років, що записав $5,000 на видавництво українських книжок для нашого народу в Америці, а зокрема для молоді, це друга людина в історії американських українців, що виявила таким грошевим датком розуміння великої ваги української культури і науки. Запис Семена Угорчака тим більше гідний уваги і найвищого признання, що спадкодавець не був бездітним. Залишив троє дітей, а то сина Григорія (у стейті Вашингтон), сина Антона і доньку Вірджінію (в Брукліні), як також численну дальшу родину.

При вході до Дому Української Культ., якого відкриття наступить літом цього року, буде вміщена пропам'ятна таблиця з прізвищем Семена Угорчака, великого добродія цього дому. Але пам'ятником триваліщим від мармурових чи металевих таблиць буде пам'ять в серцях української громади про Семена Угорчака, як шляхетну людину, що гаряче любила свій нарід і давала ввесь час докази цієї любови.

Д-р Юрій Фединський.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою)

„ЛЕКЦІЇ ПРО ВОЗ'ЄДНАННЯ УКРАЇНИ З РОСІЄЮ"

Найближчого 1954 року Совєти святкуватимуть тристаріччя Переяславського договору України з Москвою. А щоб український нарід не міг думати про те, що це 300-річчя зломання того договору Москвою, згідно з яким Україна мала бути рівнорядною з Москвою державою, то вже тепер совєтські агітатори з „Товариства для поширення політичних і наукових знань" читають лекції на тему: „300 років воз'єднання українського народу з великим російським народом". Такі лекції почали читати в Полтавській області вже тепер, це свідчить, що вони будуть дуже роздувати оте 300-річчя своєї зради України, якій вони стали поневолювачем, замість бути, згідно з духом Переяславської умови, приятелем, сусідом і союзником.

„ЗНИЖЕННЯ ЦІН" — НА КАРТОПЛЮ, БУРЯКИ Й КАПУСТУ

„Радянська Україна" (з 1 квітня) на першій сторінці друкує постанову про „нове зниження цін на продовольчі й промислові товари". Видрукована також табеля, як виглядає ця знижка. З неї виходить, що широке населення має їсти „картоплю, буряки, капусту й моркву", бо на них знижено ціни аж на 50%. Але на товщ (жири), цукор, яйця, вітаміни, цукерки та чисту (фасовану) сіль — знижено ціну тільки на 10%! Ще гірше стоїть справа з взуттям, бо ціна на шкіряне взуття знижена тільки на 8%, а на „валяне взуття" лиш на 5%. Шерстяні тканини мають знижку тільки на 5%. Ціна цигарок знижена також тільки на 5%, а махорка на 10%. З того виходить, що селяни й робітники мають їсти капусту, буряки, картоплі та моркву, і то навіть немащену, та й далі мають ходити голі й босі, бо ціни на ці товари майже не зменшені. Та хто знає совєтські відносини, той зрозуміє, що широке населення зовсім не матиме користи з тієї совєтської „знижки цін". В Совєтах дуже часто взагалі не можна купити товарів, хоч би назіть і за вищу попередню ціну, бо їх немає в магазинах. Але несвідомі люди закордоном беруть совєтську агітацію про знижку цін за добру монету, і зітхають до тієї країни, яка знижує ціни... Що ця „знижка цін" має тільки пропаґандивне значення, свідчить і велика стаття В. Запорожця, міністра торгівлі УРСР, де пишеться про „новий прояв піклування партії і уряду про добробут трудящих". Запорожець пише, що „імперіялісти Спулучених Штатів Америки, Англії, Франції та інших країн перевели все господарство на воєнні рейки" та що „ще в тяжкому становищі перебувають трудящі Італії, Західної Німеччини, Японії та інших країн, які потрапили в кабалу до американських імперіялістів". Але міністер Запорожець не пише про те, чому совєтські дипломати, залишаючи оту бідну Америку, везуть із собою багато напханих мішків та валізок, їдучи до багатої Росії.

ВІДГУКИ ДНЯ

ДВА ПРАПОРИ

Мені аж дивно. За ввесь час мойого життя тільки два рази був я на посвяченні прапора!

Багато прапорів було посвячуваних, багато з них подіравили ворожі кулі, багато порвали на шматки ворожі руки, багато пропало в вогнях, що палахкотіли на наших землях, багато лежить десь там — у найтаємніших сховках, а тільки при двох був я на посвяченні.

Якось так склалося...

Добігає ось тридцять п'ять років, як був я перший раз.

Розвадів, біля Миколаєва над Дністром. Пізня осінь 1917 р., день св. Михайла, покровителя Українських Січових Стрільців.

Вишкільному куреневі УСС припала честь перебрати новий стрілецький прапор.

А посвячувати буде сам Митрополит Андрей Шептицький.

Ще недавно царський в'язень, ще недавно далеко від рідної землі, — вернувся незламний і бадьорий в мури своєї столиці.

І ось приїхав зі Львова до Стрільців.

На горбку за Розвадовом — Служба Божа і посвячення.

А опісля дефіляда.

Перед Митрополитом, булавою вишколу і делеґаціями інших частин УСС.,

Сотня за сотнею — (рівні і тверді як мур, а попереду них прапор — як красноть неба, як жмут сонячних променів...

На прапорі св. Михайло, в золотій кольчузі, з мечем і щитом, а на щиті лев.

Підчас свячення похилявся прапор перед Митрополитом, а тепер, під час дефіляди Митрополит похилив голову перед символом боротьби за визволення...

Тридцять п'ять років тому!

Який довгий, який рясний у випадки час! У випадки і веселі як райдуга, і сумні як осінній дощ.

Котилася наша доля — Львовом і Києвом, долами і горами, полями і лісами, Мазурами і Сибіром, а все це через клапоть неба і жмут сонячних променів.

Тридцять п'ять років.

Де Розвадів — де Ню Йорк!

Пластовий курінь ім. гетьмана Мазепи посвячував недавно свій прапор.

В позиченій залі, але зі своїми пластунами і зі своїми священиками.

І зі своїм власним серцем...

Провідник куреня — це вже третє покоління від тих, що колись дефілювали під Розвадовом. Його батько із пластунів, пересміців ідей тих, що підносили червону калину.

А передавав прапор у руки третього покоління таки один із тих, що були під Розвадовом — сивий як голуб — Сірий Лев.

Нехай у позиченій залі, нехай малий прапор пластового куреня, але наші серця, наші руки і наш прапор!...

Галактіон Чіпка.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ютика, Н. Й.

Положена в центральнім стейті Ню Йорк, в так званім Могавк Велей. Населення понад 130,000. Попередньо були переважно фабрики текстильних виробів, а зараз швидким темпом розбудовуються фабрики залізної індустрії, тому є перспективи на кращі заробітки. Клімат чудовий, в порівнянні до інших місцевостей.

Поблизу Ютики є чудові гори з прекрасними красвидами та безліч озер. Українців є понад 500 душ, переважно працюють по фабриках і належать до трьох парафій, тобто: Гр. Католицької, Укр. Автокефальної і Православної. Найсильнішою парафією (громадою) є Гр. Католицька, до котрої належать переважно новоприбулі скитальці із Европи.

З початком 1949 року прибуло до Ютики кілька родин на фарми, а згодом перенеслися на сталий осідок до міста. Зазнавали чимало турбот від місцевих поплентачів 5-тої колони. Тоді виникло питання організувати свою окрему громаду, але де? З ким? І з кого? Ні приміщення, ні громадян.

Радились один одного, але нічого не виходило.

Аж в одному дні нав'язую зв'язок із п. Василем Загасвичем з Ню Йорку. По короткому часі п. Василь Загасвич відвідав Ютику як сталий організатор Украніського Народного Союзу, і в той спосіб дістаю інформації, в який спосіб дістати більше громадян до Ютики, а власне спроваджениям із скитальщини.

І ось за порадою п. Василя Загасвича автор цих радків береться за працю. Вільні хвилини від фабричної праці, присвячує на виготовлення ашурансів.

Тим способом за 1949 і 1950 роки виготовлено понад 350 ашурансів, без жадної матеріяльної користи, а навпаки, пошта й інші видатки оплачувалися мною. І ось по короткому часі з посіяного зерна починаємо збирати жниво. Кожного тижня прибувало до Ютики по кілька родин як гр. католиків, так і православних (братів з Наддніпрянщини).

З приїздом людей, організується гр. католицька парафія з о. Савином, Дурбаком як парохом.

За браком власної церкви Служби Божі відправляються для вірних в литовській церкві.

Винаймається приміщення під Українську Домівку, організується церковний хор Пласт та СУМА.

По короткому часі списко пат призначує на Ютику парохом о. Івана Прокоповича котрий мав за завдання організувати придбання власної церкви. Парафіяни, не зважаючи на фінансові трудності, приступають до реалізації купна церкви.

Дехто з противників навіть глузував з розпочатого діла, але при великій жертвенності громадян грішми і працею, ютицька гр. католицька громада зараз втішається власною церквою під патронатом Св. Володимира Великого. Церква в цілості відремонтована і майже сплачена та чекає благословення на день 30-го травня ц. р., а її добрим адміністратором і парохом зараз є о. Богдан Смик.

При досить обширній церкві, де може вміститися приблизно 800 осіб, є ще цілком гарна заля на концерти, забави, сходини, проби хору і т. п. В горішніх залях міститься „Українська Бесіда" та Українська Школа і садочок, який відвідує около 65 дітей. При церкві мають свій осідок такі організації: Відділ Украніського Конґресового Комітету, Відділ Українського Народного Союзу, ч. 184 з 246 членів, Провидіння, Спілка Української Молоді Америки, Союз Українок Америки, відділ 57 і Пласт. Тепер ідуть заходи купна площі під парк і цвинтар, що напевно буде зреалізоване, бо громадяни жертвенно складають свої дари на ту ціль.

До речі варта б згадати, що в Ютиці існує Українська Радіоавдиція, кожної неділі рано між годиною 8 до 9, котрої спонсором є відділ 484 У. Н. С., а директорами в українській мові Ірина Запаринюк, в англійській мові Степан Фалінський. На програмі відділу 484 Українського Народного Союзу переважно відзначується дати з історичного календаря, з певними змістовними рефератами в українській та англійській мовах, та підбирається відповідну музику, котрою захоплюється американський загал.

Володимир Запаринюк,
фін. секр. від. 484 УНС

Чи Ваші Діти належать вже до Українського Народного Союзу? Якщо ні — впишіть їх ще сьогодні й вони колись будуть Вам вдячні за це.

З життя Братства Українських Січових Стрільців

Воєнна хуртовина останньої війни привела на захід серед соток тисяч скитальців й жмінку колишніх Українських Січових Стрільців.

Серед буденних турбот важкого скитальського життя та серед загального роз'єднання еміґраційного громадянства, УСС-и продовжують і дальше свою працю по лінії стрілецьких ідеалів, стараючися притаманною собі жертвенністю та досвідом бути завсіди пожиточними громадянами.

Коли прийшла перша нагода зорганізуватися, то ця громадка „останньої сотні" — так себе називають УСС-и — згуртувалася у Братство У. С. С., об'єднане в одну сім'ю, та ведуть рештками своїх сил скоординовану діяльність внутрі та назовні Братства у користь свойого народу. Згідно з духом єдности, що царив серед УСС-ів від початку їхнього існування, мимо політично-партійних розходжень, стараються і сьогодні у громадському житті серед громадянства причинятися до об'єднання всіх шарів української суспільности, бо це є конечною вимогою наших визвольних змагань.

Більшість УСС, головно заходами Б-ва переселилися до ЗДА та Канади. Головна Рада діє в ЗДА та об'єднює Станиці Братства в таких країнах: ЗДА — Ню Йорк (голова д-р В. Калина), Филаделфія (М. Савчин), Шікаґо (А. Артимович). Канада: Тиронто (М. Девосир), Вінніпеґ (Ю. Навроцький), Едмонтон (Ю. Буцманюк), Арґентіна: Буеносн Айрес (Б. Яхно) та Німеччина: Авґсбурґ (Ст. Ільницький).

З початком 1953 р. відбувся IV. Делеґатський З'їзд Братства УСС кореспонденційним порядком, в якім взяли участь всі Станиці Братства через вибраних делеґатів. З важливіших справ начеркнено зміну статуту Б-ва, що є дуже скомплікованою справою, бо Станиці Братства діють в чотирьох країнах з різним законодавством та вибрано нові керівні органи Братства. Головну Раду в такім складі: Отаман д-р Ник. Гірняк, голова, Іван Поритко, заст. голови, і організаційний референт, д-р Остап Степанович-Котик, секретар, Петро Постолюк, фінансовий референт, д-р Степан Ріпецький ідеологічно-історичний референт та Роман Купчинський і Лев Лепкий, члени. Контрольна Комісія: д-р Володимир Білозор, Мирон Заклинський та Омелян Волосянський. Товариський Суд: Михайло Мінчак, Андрій Кігічак та Ярослав Гриневич.

Найважнішим завданням Головної Ради Братства УСС під цю пору є підготовка та переведення відзначення 40-ліття виступу УСС та започаткування збройної боротьби українського війська з ворогами - окупантами нашої держави в найновішій добі наших визвольних змагань, що припадає в 1954 р.

— пі

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Дітройт, Міш.

Шкільна молодь — Шевченкові

В неділю, дня 29 березня 1953 р., учні Доповняльної Школи Українознавства в Дітройті-Схід улаштували „Святочний Вечір" з нагоди 139-х роковин народження і 92-х роковин смерти великого сина України — Тараса Шевченка.

Святочний вечір відбувся в залі Американсько-Українського Осередку в м. Гемтремк.

Вже за цілу годину до початку урочистости учні Школи, святочно убрані, а дівчатка в гарно вишитих блюзках — в якомусь нещоденному настрої метушаться в залі.

О год. 4-тій попол. директор Школи, проф. д-р М. Дольницький відкриває академію. Вітає нечисельно прибулих гостей — підкреслює велике значення такої урочистости з боку національно-виховного і громадського, звертає увагу присутніх на ті труднощі, що їх Школа переживала в останні дні перед цією Академією, а саме — не мала можливости належної підготовки, бо своїми ж людьми була викинена з приміщення в якому досі поміщалася, — тому просить вибачити можливі недотягнення і не вимагати від дітей особливого мистецтва, замість якого вони, напевно, дадуть багато серця, зогрітого щирим теплом і добром.

Після відкриття — підноситься завіса, і на сцені праворуч видніє портрет Т. Шевченка, старанно прикрашений вишитим рушником і живими квітами, а ліворуч — учениці 5 курсу Школи, наче маків цвіт, у чудово вишитих блюзках гарно співають американський національний гимн.

Це відразу створює у всіх присутніх святочний настрій, і всі із зацікавленням стежать за наступними пунктами програми Свята.

Після цього найменші учні Школи, прикрасивши вінком і живими квітами портрет Поета, виконують збірну деклямацію, „Поклін Тарасові".

Змістовне слово на тему „Шевченко — наш учитель" поважно і добре виголосив Всеволод Гнатчук, уч. 5. курсу. Учнівський хор під керівництвом проф. І. Сточанського проспівав „Думи мої, думи" та „Садок вишневий". Останню пісню мило виконали, як дует у супроводі хору сестра і брат Цісаруки, учні Школи. — „Мені тринадцятий минало", — вірш Шевченка із зрозумінням і чуттям продеклямував Роман Андрушків, учень 3. курсу. Ляриса Витвицька і Зірка Мілянич, уч. 5. курсу, на чотири руки гарно виконали на фортепіяні три українські народні пісні в музичній обробці нашого композитора проф. В. Витвицького, — спеціяльно написаній для цього учнівського свята.

Після цього наступила картина „До залізних стовпів, що підпирають небо" у зворушливому виконанні учнів 2. курсу, Ростика Байка і Галини Сливинської та мистецьким керівництвом драм. артиста Катрі Кривуцької.

Гарне, природнє, непідроблене і миле виконання цієї картини загально викликало в присутніх щире захоплення і витиснуло сльози радости із багатьох очей. — Мимовільно згадався славний наш Дніпро — Славута, Тарасове рідне село Кирилівка, чумаки з мажами та круторогими волами; — повіяло милим запахом нашого рідного степу і розлогих ланів золотопшеничних. А особливо зворушила доля малого хлопчини, Тараса-сироти, який в злиднях життя мріє про власну хату і родинне тепло в ній. — А „Євшан-зілля" дива наробило... Збудило приспану кров у жилах... Відсвіжило і зогріло добром дітей і дорослих.

Ігор Шалавута, уч. 5. к. дав гарний сольо-спів двох пісень, п. з. „Пісня про Нечая" Д. Січинського і „Хмари" Я. Лопатинського — під мистецьким керівництвом і в фортепіяновому супроводі піяністки М. Тарнавської.

Вірш „Думка — на роковини Шевченка" Гай-Головка з піднесенням вміло виконав Ярема Цісарук, уч. 4. к. Академія закінчилась „Заповітом" і українським національним гимном, що їх проспівали всі учні Школи.

Чистий прибуток з Академії Святочний Комітет рішив дати на допомогу учням-залишенцям Єдиної Української Гімназії в Зах. Европі, в Німеччині, у м. Кальсфельд.

Цілість Академії випала гарно, урочисто, настроєво і пройшла на належній височині. Всі присутні на ній лишилися вдоволені і, ділячись всім пережитим, баченим і відчутим під час неї, висловлювали свою щиросердечну радість і признання Школі, яка хоч і в несприятливих умовах так старанно підготовила учнів до цього Свята в честь „Апостола правди і любови" України.

Цим дітки, юнаки та юначки Школи, засвідчили свою щиру пошану, любов і віддакові, нашому великому Єремії, що, навіть, в найтяжчу хвилину свого страдницького земного шляху ніколи і ні на хвилину не думав про свою особисту долю, тільки наказав нам, нащадкам своїм —

„Свою Україну любіть, —
Любіть її во врем'я люте;
В останню тяжкую мінуту
За неї Господа моліть!"

На цьому можна було б закінчити допис про цю Академію учнів Доповняльної Школи Українознавства в Дітройті — Схід, але був би він неповним. Чому? — Бо Школа потрудилася немало і зробила багато, в чому переконані всі, що своєю присутністю на цій Академії віддали спільно з молоддю заслужену пошану великому Тарасові — Страдникові України. Та треба ствердити, на превеликий жаль, що було обмаль дорослих гостей на цьому святі. Прийшли батьки учнів, провідники юнацьких організацію і нечисельні симпатики молоді. А широкий загал української громади в Дітройті не підтримав зусиль добрих замірів і починань учнів, — молоді, своєї нової зміни. Глухо, байдуже, а то й без всякого зацікавлення віднісся він до того, що в кожному культурному народі стоїть на першому місці. Це — молодь, це — цвіт, життєдатна і позитивно-творча сила, це — надія і майбутнє народу! Це — найосновніше, чому культурні народи й держави завжди присвячували й присвячують якнайбільшу увагу.

То ж хочеться вірити, що в майбутньому національно-свідома українська громада в Дітройті — і не тільки в нім, а всюди, не буде більше робити подібних помилок самій собі ж на сором і шкоду, а скільки і якого роду не трапилося б усяких імпрез рівночасно в один і той самий день, вона завжди вибере ту, що її улаштовує шкільна молодь під досвідченим проводом українських педагогів.

Юр. Олесницький.

ПОДЯКА

Отсим складаю щиру подяку
п. **ІВАНОВІ КОВАЛЬЧИКОВІ,**
власникові похоронного заведення в Джерзі Сити за труд і поміч в перенесенні тіла бл. п. мойого мужа **Миколи Гуменного** з цвинтаря Holy Name в Джерзі Сити на нове місце Holy Cross Cemetery в Арлінґтон.
Олена ГУМЕННА.

СТОЛИЦЯ ГОЛОДНОГО ЖАХУ

(Закінчення зі стор. 2)

пець плаче, дряпає собі груди і скиглить:

— Мамо моя, мамо!.. Тату мій, тату!.. Ой, не можу я більше!.. — і знову пориваться встати.

Міліціонер притискає його до землі і кричить:

— Сиди, не рухайся!

В справу втручається несподівано вуркаган, який досі сидів збоку, і з цікавістю спостерігав цю сцену.

— А ти, лягавий, — каже до міліціонера, — краще пусти чоловіка. А як хочеш спасать, та шамать (їсти) йому дай, а не держи.

— А ти, — огризається міліціонер, — як ішов куди, то йди далі своєю дорогою. Тут тебе ніхто не питає...

— Ти мені, зараза, — визвірюється вуркаган, — дороги не вказуй, бо ти моєї дороги не знаєш! То же мені страдатель за... знайшовся! Ряжку наїв, як колесо, а другому вмерти добровільно не дає. Ух!.. — вуркаган віртуозно лається.

Міліціонер уже не обзивається, бо з вуркаганами тяжко говорити. Хлопець сидить, закинувши назад голову, і плаче гірко, по-дитинячому. Вуркаган підходить ближче і, заклавши руки в кишені, чвиркає майстерно через зуби.

— А ти мені також фраєр, — говорить до хлопця. — Він під трамвай кидається, зануда вонюча! Та он — „Торгсін": піди ахни каменем у вікно і рви, що бачиш! А то папу, маму розвів, слюні по бороді розвісив і здихає. Сам Ленін сказав: „як здихать, то з музикою"! Знаєш? Або хоч би пару „лягавих" „пришив" би — тоді і вмирать можна.

— Ну, ну, ти тут контрреволюції не розводь, — пробує пригрозити міліціонер. — А то знаєш,..

— Що знаю, що, — підхоплює вуркоган. — Ну, скажи, що?.. я на тебе хотів! Сам ти контрреволюція!

— Розумний ти, як бачу, — обзивається до вуркагана з гурту старший чоловік, видно, також голодаючий. — Ти піди перше сам спробуй камінням „ахати", а тоді й других підмовляй...

— О, ще один жлоб знайшовся! — живо обертається на голос вуркаган. — Мені покищо не треба. Але, як би прийшлося вже здихати, то пішов би серед білого дня і в самому Вуцвику*) вікна повибивав би, не побоявся б, як ви всі. А то, сволочі, зануди, дохнуть, як собаки, під трамваї кидаються, а вголос бояться закричати, що жерти хотять! У-у-у, гади дурні! Чого ви боїтеся? Що „шльопнуть" (застрелять)? А під трамвай кидатись не боїтеся? А гнити отак не боїтеся? ну, то й гнийте! Всі гнийте!.., — вуркаган нову міцно лається і відходить розхитаною ходою геть...

Харків!..

Столиця голоду і трупів!..

Чи дочекаєшся ти, що хтось колись гідно опише твою трагедію?..

Знаменитий Кнут Гамсун, описавши в своєму „Голоді" переживання одної голодної людини, створив річ світової слави. А наша безсмертна поетеса Леся Українка колись писала:

„Єрусалим мав свого Ієремію,
Що голосив серед поля.
Чом же свого Ієремії не має
Наша зруйнована воля?"

Та ми, мабуть, мусимо погодитися з тою сумною думкою, що ніякі Гамсуни і ніякі Ієремії не відтворять в художній формі й не оплачуть тих подій, що їм минає оце двадцята річниця. Це бо лежить поза межами людських сил.

(Кінець)

*) ВУЦВК — Всеукраїнський Центральний Виконавчий Комітет.

Мир у Кореї навіть без заспокоєння Індо-Китаю

Вашингтон. — На закритому засіданні Сенатської комісії асиґнувань, виступив державний секретар Дж. Доллес, торкнувшись справи миру в Кореї. Як пізніше заявив репортерам голова комісії сенатор С. Бріджес, державний секретар висловився за можливо швидше замирення в Кореї і заявив, що мир цей не повинен бути невідклично узалежнюваний від припинення воєнних дій в Індокитаї, поскільки ЗДА повинні прямувати до миру усюди, де це тільки можливе. Одночасно Доллес, за словами сен. Бріджеса, підтвердив свої попередні слова про те, що положення в Індокитаї, де комуністи ведуть наступ на Ляос, загрозливе. Американські діячі вишукують шляхів допомогти Франції у її тяжких змаганнях, хоч досі ще немає рішення про вислання американської зброї протикомуністичним військам у Індокитаї. Одночасно добре поінформовані сенатори заявили, що Америка готова вчинити усе необхідне, щоб посилити французькі відділи в Індокитаї. Один з сенаторів заявив, що допомога зброєю безсумнівна, хоч би коштом перекинення частини пересилок, призначених для країн НАТО в Европі.

Торгівля червоного Китаю під союзними прапорами

Вашингтон. П Сенатор Мек Карті заявив, що китайські комуністи стали останнім часом співвласниками деяких кораблів, які довозять товари до комуністичного Китаю під союзними прапорами. Це торкається насамперед кораблів англійської торгової фльоти, але подібні випадки відомі і з кораблями, що належать французькій фльоті. Зокрема, як заявив сенатор, йому відомий випадок, що один з таких трьох французьких кораблів був виплачений американськими грішми. Такі випадки є яскравим порушенням приречення Англії і Франції стримати свої кораблі від торгівлі з червоним Китаєм, що вже раніше вчинили ЗДА.

Бразилія дістала $303,000,000 позички

Вашингтон. — Бразилія дістала дві позички з Експортово - Імпортового Банку Злучених Держав і з Міжнародного Банку Розбудови й Розвитку в загальній сумі $ 303,000,000. Позичка Злучених Держав схарактеризована бразилійським амбасадором Валтером Морейра Саллесом як бизнесова пропозиція, що має промостити шлях до „плодовитої ери дружби і близької співпраці" між обидвома країнами. Формальні підписи, які вводять позичку в життя, покладено в четвер. Позичка має бути використана на сфінансування різних проєктів унутрі Бразилії. Позичка висотою $ 3,000,000 з Світового Банку, має бути вжита на закуп виряду, для розбудови шляхів у Бразилії.

ДЕЛАНО ЗАЛИШИВ МАЄТОК З $728,000.

Вашингтон. — Фредерік А. Делано, стрий небіжчика президента Франкліна Делано Рузвелта, залишив маєток в $728,000, коли помер з кінцем березня, мавши 89 років. Він був давніше екзекутивним урядовцем в залізничім підприємстві, а за часів Рузвелта мав посаду при федеральнім уряді. Маєток переходить на дочку Лауру Делано Гоґтелінґ і сім унуків.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

БАЙОН, Н. ДЖ. — Управа Т-ва св. Юрія, Відділ ч. 380, подає до ласкавого відома, що місячні збори для членів цьогож Відділу відбудуться в суботу, 2. травня, о год. 7:30 вечором в залі Українського Народного Дому в Байон, 33-35 Вест, 19 вул. Прохається усіх членів прибути на збори. — В. Мартинів, предс.; М. Кормелюк, секр.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

ТАРЗАН, ч. 3060. Об'єднані лави.

„Вони надходять, Мюзо!", кричала Джейн. „Швидко! Відчиняй двері!"

Зиркнувши назад, Тарзан бачив, що багато торгівців невільниками зайняті стрільцямиКівю, а інших Гассан веде проти бунґало.

„Ми не можемо залишитися тут, Джейно", заявив Тарзан. „Ми будемо пробувати приєднатися доКівю і його людей надворі!"